

تشکیل شده است. بنابراین شورا نمایندۀ قوهٔ مجریهٔ هر کشور است و نه قوهٔ مقننهٔ آن.» از این نکات درمی‌یابیم که مرکز نظام سازمانی اروپا سازمانی دموکراتیک مانند پارلمان نیست، بلکه توسط دولت‌های مختلف منصوب شده است. همین استدلال دربارهٔ کمیسیون اروپا نیز صادق است. اگر با تضعیف و یا حداقل تنزل پارلمان به ارگانی نظارتی، شورا را نوعی قدرت قانون‌گذار در اتحادیهٔ اروپا درنظر بگیریم، کمیسیون اروپا هم که هر یک توسط دولت‌های مختلف ملی تعیین شده‌اند را می‌توان به عنوان بازوی اجرایی اتحادیه توصیف کرد. با این حال نهادهای اروپایی تاکنون به شکل کمبود مردم‌سالاری پرداخته‌اند. نمی‌توان انکار کرد که درواقع گشایش‌هایی در معاهدات در جهت‌گیری به سمت افزایش اصول مردم‌سالاری به وجود آمده است. در همین راستا، یکی دیگر از کارشناسان ایتالیایی، پائولو ریدولا، می‌گوید: «باین‌حال، هنگامی که بخواهید اصول

مختلفی نیز وجود دارد. نخست می‌توانیم دربارهٔ پارلمان اروپا صحبت کنیم. اعضای این مجمع برای مدت ۵ سال توسط حق رای مستقیم همگانی انتخاب می‌شوند. انتخابات در هر کشور عضو برگزار می‌شود و تعداد نمایندگان با جمعیت هر کشور متناسب است. در هر کشور، نظام انتخاباتی برای انتخابات اروپا متفاوت است. به‌عنوان‌مثال، در ایتالیا نظامی متناسب با توانایی جامعهٔ عمل پوشاندن به اولویت‌های خود را داریم، که اجازه می‌دهد نیروهای سیاسی و حتی گروه‌های کوچک به مجلس اروپا راه بیابند. ساختمان پارلمان در بروکسل، استراسبورگ یا لوکزامبورگ است. پارلمان اروپا در قدرت با شورا که در واقع قوهٔ مقننهٔ اتحادیهٔ اروپاست، شریک است و مشکل این است که شورای اروپا سازمانی با انتخابات دموکراتیک نیست. کارکردهای اصلی پارلمان ناشی از اعمال کنترل سیاسی بر کمیسیون توسط سؤالات شفاهی و کتبی و یا انتقاد از آن است. وظایف پارلمان بررسی طرح‌های پیشنهادی قانونی کمیسیون، تصویب بودجه سالانه اتحادیه، تعیین یک سازمان با یک کار ویژه بررسی شکایات و اختلال در عملکرد سازمانی (بازرسان)، دفاع از حقوق شهروندان اروپا و ایجاد کمیسیون تحقیق است. مشکل اصلی پارلمان این واقعیت است که عملکرد آن را نمی‌توان به صورت جداگانه اعمال نمود و مصوبات آن با دخالت نهادهای منتخب به روشی غیردموکراتیک، مثل کمیسیون و یا شورا جامعهٔ عمل می‌پوشند. براین‌اساس پژوهشگران از نقص دموکراسی سخن به میان می‌آورند. به‌عنوان‌مثال، لوییجی دانیل، استاد ایتالیایی برجستهٔ حقوق اتحادیهٔ اروپا، می‌گوید: «همان‌طور که از ابتدا تصور می‌شد، ساختار نهادهای اتحادیهٔ اروپا به صورت اصولی نیازهای دولت‌های مردم‌سالار مدرن را برآورده نمی‌کند. به‌طورخاص، ساختار طراحی شده برای اتحادیه به هیچ وجه به اصول دموکراسی پارلمانی پایبند نیست و لذا همان‌طور که دیده‌ایم نهاد قدرتمندتر به لحاظ وضع و اتخاذ قانون شورای اروپا است که از نمایندگان دولت‌های کشورهای عضو

قادر به مقابله با تمام مشکلات جدیدی که حد و مرزی ندارد نیستند. برای پاسخ دادن به نگرانی‌های شهروندان تلاشی جمعی در سطح اروپا لازم است. باین‌حال، به‌منظور مقابله با این چالش، اروپا نیاز به نوسازی دارد. اتحادیهٔ اروپا که شامل ۲۸ کشور می‌شود باید ابزاری مناسب، سازگار و موثر، نه تنها برای عملکرد در سطح اتحادیهٔ اروپا، بلکه مناسب با تغییرات سریع دنیای امروز داشته باشد. بنابراین باید قوانین زندگی مشترک که توسط معاهدات ایجاد شده است، تازه شود. این هدف پیمان لیسبون است که در ماه دسامبر ۲۰۰۷ امضا شده است. سران کشورها و دولت‌ها با توجه به مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و تمایل برای رفع خواسته‌های شهروندان اروپایی، بر سر قوانین جدید حاکم بر دامنۀ و عملکرد آیندهٔ اتحادیهٔ اروپا توافق کرده‌اند. بنابراین پیمان لیسبون امکان انطباق نهادهای اروپایی و روش کار آن‌ها را، برای تقویت مشروع اتحاد دموکراتیک و تحکیم ارزش‌های اساسی اروپا می‌دهد. پیمان لیسبون در نتیجه مذاکرات کشورهای عضو در یک کنفرانس بین‌دولتی به‌دست آمده است. این پیمان توسط تمام ۲۸ کشور اتحادیهٔ اروپا به تصویب رسید و در دسامبر سال ۲۰۰۹ به اجرا درآمد. بنابراین امروز، اتحادیهٔ اروپا پذیرای تعداد زیادی از شوریهایی است که به سطح بالایی از یکتاختری قانونی رسیده‌اند، همین بس که بگوئیم در حال حاضر قانون اتحادیهٔ اروپا، منبع اصلی نظام‌های حقوقی کشورهای عضو است.

نهادهای اتحادیهٔ اروپا: مشکل کمبود دموکراسی

در اتحادیهٔ اروپا هم نهادهایی شبیه به نهادهای موجود در قانون اساسی ملی کشورها وجود دارد. به‌طور خاص در اتحادیهٔ اروپا پارلمان اروپا، شورای اروپا، کمیسیون اروپا، دیوان عدالت و دیوان دادگستری اتحادیه اروپا را داریم. ۳ سازمان اول ماهیت سیاسی دارند، در حالی که ۲ دستگاه دیگر دادگاه‌هایی با قدرت قانونی هستند. در اینجا به ۳ دستگاه اول می‌پردازیم. علاوه بر این مؤسسات، کارگروه‌های متعدد با وظایف